

СТАЇЦЬ НА ВАРЦЕ салдат. Салдат Краіны Саветаў. Мільёны людзей будуць гарады, вырошчваюць ураджэй, вынаходзяць станкі і машыны, здабываюць вугаль і метал, пішуць кнігі і карціны, а салдат стаіць на варце. На варце працы і спакое гэтых будаўнікоў, хлебабоў, вынаходцаў, шахцёраў, сталеваў, мастоў...

Мы часта гаворым: наш салдат выставіў у грамадзянскую, перамог у Айчынную... Мы добра ведаем, што не тыя дваццацігадовыя хлопцы, маладзеватыя і чаканым крокам якіх мы любіліся на першамайскіх і кастрычніцкіх парадах, абаранялі рэвалюцыйны Піцэр і прыйшлі ў сарак ятым у Берлін. Але мы хвотна пашыраем і на іх дзедаў і бацькаў славу. Бо верым, бо ўпэўнены, што ў сэрцах сінняшніх пахонцаў і ракетчыкаў — та ж мужнасць і адданасць Радзіме і партыі, што калісьці вялі праз смуродны Сіваш на паўразрутых байцоў Фрунзе, што праз чварцы стагоддзя прайшлі ў нучуных бітвах на Волзе і Курскай дузе. Адсюль наша братняя любоў да салдата, наша ўдзячнасць яму і гонар.

А многія з нас успамінаюць і сябе ў армейскіх гімнасцёрках. Успамінаюць таварышаў, што засталіся на вайнных дарогах. І на ўрачыстыя словы загадае военнага міністра па даўняй, нявыветранай зычцы хочацца цвёрда адказаць разам з сінняшнімі воінамі: «Слухайце Савецкаму Саюзу!» Маладосць і гартванне наша — армія. Надзея і на варце салдат. Салдат Краіны Саветаў. Такі ж — і не такі, якімі былі яго дзяды і бацькі, салдаты грамадзянскай і Айчынай. Наўрад ці справіўся б чырвонаярмейцаў восемнаццацігадваццаціга гадоў з сучаснай найскладанейшай вайнай тэхнікай і меў ён толькі лютую нянавісць да мінулага і гарачую веру ў будучыню. Замест роспісу стаяў, здавалася, крыжык, і чалавек, што скончыў царкоўна-прыходскае аучылішча, з зайдзрасцю лічыў грамадзем.

Як жа далёка пайшоў уперад салдат сінняшняга дня! Салдат, узброены грунтоўнымі сучаснымі тэхнічнымі ведамі. Салдат, для якога кніжка — такая ж патрэба ў жыцці, як хлеб. Салдат, які добра ўсведамляе, што разам з усім народам змагаецца за перамогу велічных ідэяў, сфармуляваных у Камуністычным маніфэсце сучаснасці — Праграме КПСС.

І калі пэспрабаваць увесці сабе не вока сінняшняга салдата, дык ён уявіцца ў абліччы Гагарына і Цітова, у абліччы славян чэцверкі, якую не змог адолець акіяў, у абліччы мужных мінеральна-герояў курскага «крова вайны». Грамадзянскую яны ведаюць з кніжак і кінафільмаў. У Айчынную ім было па дзесяці-дваццаці гадоў. Але ці можна лепш падаць з рук дзядоў і бацькоў выдатную эстафету герояў! Падаць і яшчэ раз — у мірныя дні — паказаць уражанаму свету, што такое савецкі салдат!

Мы ўрачыста адзначаем Даень Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту. Мы горача абдымаем сіння салдат-ветэранаў і салдат, якія толькі што сталі ў строй. Мы славім з усім народам салдацкую вернасць прысязе, салдацкую мужнасць і адданасць, салдацкую дружбу і любоў. Разам з салдатамі мы славім сіння іх любімыя песні. Як добра вядомы нам словы гэтых песняў. Мы памятаем іх з дзяцінства, калі з раскрытымі ад захвалення ратамі прыстроівалі ў хвост салдацкія калёны. Мы сямі зачынілі іх калісці на маршы, у зямлянцы, у казарме.

Але чакайце — ці так гэта ўжо добра, што сыны і маладзшыя браты нашы — салдаты апошніх прызываў — спяваюць тыя самыя песні, што і стэржымым помніца з дзяцінства? Вядома, добрыя песні жыць і жыць. Толькі ці правільна, што амаль не чужым мы разам з дзядзінамі салдацкімі песнямі — новым, сінняшнім і па духу, і па зместу сваёй? Ці ж не даскор гэта нам, працаўнікам літаратуры і мастацтва — кампазітарам, паэтам, музыкантам? Не пішам мы песні пра салдат і для салдат, якім захапляемся і ганарымся. А калі пішам, дык такія, што не спяваюцца, не задавальняюць у сэрца.

І ці толькі пра песні гэта можна сказаць? Беларускіх пісьмемнікаў нельга абываюцца ў няўвясніўсці, абываюцца да вайсковых тэм. Героіка Айчынай вайны, подзвігі савецкіх салдат і партызан натхнялі і натхняюць прэзвікаў, паэтаў, драматургаў. Штогод публікуюцца творы, якія з'яўляюцца каштоўным укладом у мастацкіх лэпак усенароднай мужнасці ў час Вялікай Айчынай вайны. Але зусі-такі: сінняшняя армейская будні, абраз сінняшняга

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літэратура і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕМНІКАЎ БССР

№ 16 (1653)

Пятніца, 23 лютага 1962 года.

Цана 4 кап.

СТАЇЦЬ НА ВАРЦЕ САЛДАТ

салдата — дзе яны ў беларускай літаратуры?

Кожны год невялікая група пісьмемнікаў па некалькіх месяцаў знаходзіцца ў творчых камандзіроўках, у вайсковых частках і на караблях Ваенна-Марскога Флоту. А ці вялікія вынікі гэтага? Чаму не з'яўляюцца і ў нас такія грунтоўныя творы аб сінняшній арміі і флоте, як, напрыклад, роман Г. Барозкі «Мірны атам» ці п'еса А. Шэйна «Акцяў» — творы, што з'явіліся ў братняй рускай літаратуры.

Тое самае ў беларускай ачыялечым мастацтва. Брасцкая крэпасць... Колькі мастакоў прысвечылі свае карціны яе легендарнай абароне. І гэта — высакародная, удзячная тэма. Але ж не менш гарачыя дыспутаў у асяроддзі вайнаў? Дзе спектаклі, якія працягвалі б размову, пачатую калісьці пастаўленымі на беларускай сцэне «Прыбаві агнём», «Хлопцам з нашых гарадаў», «Фронтам», «Брасцкай крэпасцю»?

У НАШАЙ КРЫТЫЦЫ шырока бытуе і стала звычайнай думка аб тым, што адмоўныя героі ўдаюцца беларускім драматургам значна лепш за героіў станоўчых. Гэтую думку сцвярджае, у прыватнасці, і А. Зянон, аўтар артыкула «Пагаворым шырава, якім пачалася дыскусія па пытанніх сучаснага беларускага тэатра».

Цалком згаджаючыся з пунктам погляду і надзяўчым важным, як мне здаецца, аканічэннем, звязаным з праблемай станоўчага характару. Справа ў тым, што нашым драматургам часта выдзяляюць за станоўчы характар такога героя, які пры бліжэйшым разглядае аказваецца ідэяна нязначным і жыццёва збыдным альбо проста мала цікавым і сумным.

Вось прыклад пра два характарысты ў гэтым сэнсе вынікі, калі драматургі яны паміліліся ў сваіх поглядах на героя, мін і хочацца пагаварыцца. «Меральна-этычны» напрамак гэтых заматак выкліканы тым, што і п'еса, пра якую пойдзе гаворка, мець сваёй асновай меральна-этычную праблему.

Працягваем размову аб тэатральным мастацтва. Пра станоўчага героя, пра яго мастацкае ўвасабленне ў беларускіх п'есах — вынаходца свае думкі Р. Барозкі. Наступнае слова — крытыку В. Нава-ленку.

У НАШАЙ КРЫТЫЦЫ шырока бытуе і стала звычайнай думка аб тым, што адмоўныя героі ўдаюцца беларускім драматургам значна лепш за героіў станоўчых. Гэтую думку сцвярджае, у прыватнасці, і А. Зянон, аўтар артыкула «Пагаворым шырава, якім пачалася дыскусія па пытанніх сучаснага беларускага тэатра».

Цалком згаджаючыся з пунктам погляду і надзяўчым важным, як мне здаецца, аканічэннем, звязаным з праблемай станоўчага характару. Справа ў тым, што нашым драматургам часта выдзяляюць за станоўчы характар такога героя, які пры бліжэйшым разглядае аказваецца ідэяна нязначным і жыццёва збыдным альбо проста мала цікавым і сумным.

Вось прыклад пра два характарысты ў гэтым сэнсе вынікі, калі драматургі яны паміліліся ў сваіх поглядах на героя, мін і хочацца пагаварыцца. «Меральна-этычны» напрамак гэтых заматак выкліканы тым, што і п'еса, пра якую пойдзе гаворка, мець сваёй асновай меральна-этычную праблему.

Вось прыклад пра два характарысты ў гэтым сэнсе вынікі, калі драматургі яны паміліліся ў сваіх поглядах на героя, мін і хочацца пагаварыцца. «Меральна-этычны» напрамак гэтых заматак выкліканы тым, што і п'еса, пра якую пойдзе гаворка, мець сваёй асновай меральна-этычную праблему.

Увясім сабе фантастычныя кнігі загаловамі. Што б яны адказалі ашуканай Галі Яны б, напэўна, казалі вост што:

— Тое, што адбылося паміж табы і гэтым... як яго... Леанідам Андрэвічам, датычыць вост дэвіз. Сустрачэнне, пагаварыцца, высветліць свае адносіны. І не вельмі спадзявацца, што са скору вылучаецца, каб любой цаной захавць «мір у хаце», уласна і форму «добра-вясельнага сям'і». Яны больш кваліфікацыя аб сваёй рэпутацыі маралістаў і зусім не пра тое, каб табе было па-спраўдзянаму хораша...

Так альбо прыкладна так адказалі б Галі кнігі, напісаныя гуманістамі, людзьмі, якія вышэй за ўсё ставілі шчасце чалавека, яго высокую годнасць, — і, напэўна, Галі б аднеслася да іх з надзеяй, бо аўтары гэтых кніг мелі дэмакратычнае ўяўленне аб сіле і чужасці свабоднага калектыву. І тады варта было б Галі раскрыць яшчэ адну кнігу, мурдзіную за многа іншых, і не за старонках яна прычыла б такіх радкі пра сібу, пра людзей сацыялістычнага грамадства, пра іх узаемаадносіны ў сферы сям'і і кахання:

«Калі з'явіцца такі людзі... Яны самі ствараюць сваю грамадскую практыку і адпаведную ёй грамадскую думку аб учынках кожнага паводку».

Гэта — Энгельс, «Пераходжанне сям'і, прыватнай уласнасці і дзяржавы». На першы і паверховы погляд можа здацца, быццам Энгельс сцвярджае анархісцкія

свавольне ў маральных паводках, іх абсалютную незалежнасць ад грамадскага суда. Але наўрад ці гэта так. У сапраўдасці Энгельс хоча, каб наш здэцка, падкрэсліў, што кожны прадстаўнік сацыялістычнага грамадства будзе ў сэрцы сваім несці прынцыпы яго, што гэтыя прынцыпы збавіцца чалавечай натурай. І хіба не працягам гэтай энгелскай думкі гучыць такі тэзіс з новай Праграмы КПСС:

«У працэсе пераходу да камунізму ўсё больш узростае роля маральных асноў у жыцці грамадства, расшыраецца сфера дзеяння маральнага фактара і адпаведна змяняецца значэнне адміністрацыйнага рэгулявання ўзаемаадносін паміж людзьмі».

Нельга сказаць, каб героіні шаямкінскай п'есы былі ўжо так па душы ўсялякімі адміністрацыйнага рэгулявання ў галіне моралі, каб яны абсалютна вярталі і хвотна сустрачаліся ў маральных паводках, іх абсалютную незалежнасць ад грамадскага суда. Але наўрад ці гэта так. У сапраўдасці Энгельс хоча, каб наш здэцка, падкрэсліў, што кожны прадстаўнік сацыялістычнага грамадства будзе ў сэрцы сваім несці прынцыпы яго, што гэтыя прынцыпы збавіцца чалавечай натурай. І хіба не працягам гэтай энгелскай думкі гучыць такі тэзіс з новай Праграмы КПСС:

«У працэсе пераходу да камунізму ўсё больш узростае роля маральных асноў у жыцці грамадства, расшыраецца сфера дзеяння маральнага фактара і адпаведна змяняецца значэнне адміністрацыйнага рэгулявання ўзаемаадносін паміж людзьмі».

Нельга сказаць, каб героіні шаямкінскай п'есы былі ўжо так па душы ўсялякімі адміністрацыйнага рэгулявання ў галіне моралі, каб яны абсалютна вярталі і хвотна сустрачаліся ў маральных паводках, іх абсалютную незалежнасць ад грамадскага суда. Але наўрад ці гэта так. У сапраўдасці Энгельс хоча, каб наш здэцка, падкрэсліў, што кожны прадстаўнік сацыялістычнага грамадства будзе ў сэрцы сваім несці прынцыпы яго, што гэтыя прынцыпы збавіцца чалавечай натурай. І хіба не працягам гэтай энгелскай думкі гучыць такі тэзіс з новай Праграмы КПСС:

«У працэсе пераходу да камунізму ўсё больш узростае роля маральных асноў у жыцці грамадства, расшыраецца сфера дзеяння маральнага фактара і адпаведна змяняецца значэнне адміністрацыйнага рэгулявання ўзаемаадносін паміж людзьмі».

Нельга сказаць, каб героіні шаямкінскай п'есы былі ўжо так па душы ўсялякімі адміністрацыйнага рэгулявання ў галіне моралі, каб яны абсалютна вярталі і хвотна сустрачаліся ў маральных паводках, іх абсалютную незалежнасць ад грамадскага суда. Але наўрад ці гэта так. У сапраўдасці Энгельс хоча, каб наш здэцка, падкрэсліў, што кожны прадстаўнік сацыялістычнага грамадства будзе ў сэрцы сваім несці прынцыпы яго, што гэтыя прынцыпы збавіцца чалавечай натурай. І хіба не працягам гэтай энгелскай думкі гучыць такі тэзіс з новай Праграмы КПСС:

«У працэсе пераходу да камунізму ўсё больш узростае роля маральных асноў у жыцці грамадства, расшыраецца сфера дзеяння маральнага фактара і адпаведна змяняецца значэнне адміністрацыйнага рэгулявання ўзаемаадносін паміж людзьмі».

Нельга сказаць, каб героіні шаямкінскай п'есы былі ўжо так па душы ўсялякімі адміністрацыйнага рэгулявання ў галіне моралі, каб яны абсалютна вярталі і хвотна сустрачаліся ў маральных паводках, іх абсалютную незалежнасць ад грамадскага суда. Але наўрад ці гэта так. У сапраўдасці Энгельс хоча, каб наш здэцка, падкрэсліў, што кожны прадстаўнік сацыялістычнага грамадства будзе ў сэрцы сваім несці прынцыпы яго, што гэтыя прынцыпы збавіцца чалавечай натурай. І хіба не працягам гэтай энгелскай думкі гучыць такі тэзіс з новай Праграмы КПСС:

«У працэсе пераходу да камунізму ўсё больш узростае роля маральных асноў у жыцці грамадства, расшыраецца сфера дзеяння маральнага фактара і адпаведна змяняецца значэнне адміністрацыйнага рэгулявання ўзаемаадносін паміж людзьмі».

РАЗМОВА АБ ТЭАТРЫ

ВЕРШЫ У ГЭТЫМ НУМАРЫ

П. Прыходзькі і Я. Крупенькі

ЭСТАФЕТА ПРЫГОЖЫХ СПРАЎ
ОПЕРА «ПАВЕЛ КАРЧАГІН» — ПА РАДЫЁ
УРЫВАК З АПОВЕСЦІ І. Клаза
УЛАДЗІСЛАЎ БРАНЕЎСКИ
НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

Бялюць хаты ў дальных вёсках,
Кітаюць яблыні наўкруж.
І цяга падоўж палесткі
Як лебядзіны мяккі пух.

Дарога сцелюцца раўнінай,
Нібы размотаны клубок.
Ля кожнай белая хаціна
Герцыя вішнёвы агонь.

Уся зямля, як сад зялёны,
Жыццём абуджаны ад сну.
Ідуць на поўнач шалонамі,
З сабой прыносячы вясну.

Адтуль прывозіць самазават,
Назад везуць нам вугаль, сталь.
Ад працы аж пацуюць шпалы,
Груз несучы цяжкі ў далі.

Зямля Вальмі! Па табе я
Не раз тужыў усёй душой.
Як на парозе мнае сказаў:
Вяла мяне ў рашучы бой.

Я зноў к таім вярнуўся петрам,
Садом, што з цемры вызваляў.
І ты мяне цапуш ветрам,
Умываеш чыстым срэбрам траў.

Іду ад Роўна праз дэліну
Вылой дарогай фронтаной.
Салодкі сок п'ю рой пачынаю,
Дзе вішні сталі ў роўны строй.

Было мне судзіла, салдату,
Тут, ідуць з сябрамі ў бой.
Пад белай вішняю ля хаты
Спаткаць дзяўчыну раницю.

Была б сустрака на звычайнай,
Забываў б хутка я аб ёй,
Калі б не позірк з найкай тайнай
І шырай-шырай цеплыняй.

Мне не забыць вачэй тых чорных:
Быў зоры ўспыхнуў у нечых —
І ўся краса Вальмі зорнай
У тых адбілках вачэй.

Не, я не зваў яе каханай —
На гэта права я не меў.
Адзі, адзі ж ты толькі ранек
Мінуў, як я яе сустраў.

«Жадаю шчасця!» — адказалі
Садом, умывты расой.
Палесткі белыя агонь
Ад гулу з вішні маладой.

Мне мілай стала вёска Радуў
І сад, дзе вішні адзілі.
Ужо ўвайшоў — іду з брыгадай
Араць калгасныя палі.

Акоп заворваў той самы,
У якім сяджу.
Яна — са мной.
Яе зямля з не садам!
Мне стала роднаю зямлёй.

І домкі той, і вішня тая,
Што пад акном я чапляў.
І на хату я знай, якая
Далей наперадзе зямля.

«Ты не спяшайся, — кажа сэрца,
І трэба смутак свой суніць.
Яшчэ паспееш наглядзецца,
Яшчэ паспееш пакахацца».

Табе ідуць праз горы, рэкі,
Яшчэ капаць акалоў шмат.
Не аднаго ж ты чалавека
Павінен вызваляць, салдат.

Прайшлі гады. А ён не гасне
Нідзе, гэты вішнёвы той.
Дзе б я ні быў, ён зоркай асяяй
Заўжды гарыць перада мной.

Шмат год — шчаслівых і суровых —
Прайшлі над нашою зямлёй.
А я ўсё помню тых слоў:
«Жадаю шчасця, голуб мой!»

Радзіма! Нашы ёй жадаю,
Парываю светлыя душы.
Яна вучыла нас каханнем,
Як лепшай песняй, дарожцы.

З табою будзем сустракацца
Заўжды — у радасці і бядзе.
Мо нашы дзеці парадзіцца:
Хай савецкіх дзедам светлы дзень.

Агеньчыкі дружбы нашай не дзе
Успыхнулі новаю вясной.
Калі той сын у Мінск прыедзе,
З маймі сустранецца дачкой.

Хай дзяцкае больш на полі
Для іх калосці залатыя,
І на паўроўцы ніколі
Расстанне нашае для іх.

З'ЕЗД ПРАФСАЮЗАЎ БЕЛАРУСІ

На працягу двух дзён у Мінску прадаваў Х з'езд прафсаюзаў Беларусі. З усіх куткоў рэспублікі прыехалі прадстаўнікі заводаў, фабрык, будоўляў, дзяржаўных устаноў. Сярод іх — наватары вытворчасці, работнікі культуры, дзеячы навукі, мастацтва.

Удзельнікі з'езда абмеркавалі справядлівы даклад старшыні Рэспубліканскага савета прафсаюзаў І. М. Макарава аб рабоце Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў.

Выступаўшы адначасна, што перыяд паміж IX і X з'ездамі характарызуецца новымі буйнымі поспехамі ў развіццё народнай гаспадаркі Беларусі. Прафсаюзы рэспублікі з'явіліся ініцыятарамі сацыялістычнага спаборніцтва за выкананне планаў сямігодкі, распаўсюджанне ў ўсёй краіне перадавога вопыту, правядзі значную работу па павышэнню культуры-тэхнічнага ўзроўню працоўных. Вялікае месца ў выкаванні рабочых і служачых прафсаюзы ўзводзяць культурным установам. У цэлярашні час у вядзенні прафсаюзаў ёсць 432

Дэлегаты Х з'езда прафсаюзаў Беларусі (справа налева) Герой Сацыялістычнай працы А. Віташэвіч—расточнік Мінскага завода аўтаматычных ліній, З. Гарбачёў і М. Панкратова—перадаўнікі магільскай прадпрыемстваў.

Фота Ул. КРУКА.

клубы і Палацы культуры, каля 5.000 чырвоных куткоў, больш чым 1.000 бібліятэк з кніжным фондам 3,5 мільёна тамоў кніг. З'езд па абмеркаванню пытанню прыняў рашэнне. З вялікім уздымам дэлегаты паслалі прывітанне Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

З'езд выбраў новы склад Рэспубліканскага савета прафсаюзаў. Адбыўся пленум савета. І разгледзеў арганізацыйны пытанні.

Старшыня Рэспубліканскага савета прафсаюзаў выбран І. М. Макараў, сакратарам І. П. Абуховіч і М. Л. Дубкова.

[Заканчэнне на 2-й і 3-й стар.]

Ж Н І Г А

прыходзіць у цэх

каў у цэхах ляжаць кнігі. І не заўсёды да іх стаць прадважчымасю. Часцей за ўсё яго няма. Работніца выбірае сабе кнігу і запісае ў шчыткі, што яна ўзяла, а таксама і кошт кнігі. У дні зарплаты грошы поўнацю ўносяцца ў касу. А кніга — гэта невадакладна скрываць, у якую работніцы самі кладуць грошы. Так выплач-

гі беларускіх пісьмемнікаў.

На фабрыцы «Праца» лістаў было распаўсюджана рознай літаратуры на 1 300 рублёў.

Есць у М. Яркі-

Марыята Яркіна і Алесандра Бутарзіча раней не былі невястэ знаёмы. Жывуць яны ў розных канцах горада, працуючы ў розных прадпрыемствах (адна з іх інжынер-канструктар завода імя Кірава, другая — работнік аддзела тэхнічнага кантролю фабрыкі «Праца»). Але актыўны ўдзел у грамадскай рабоце зблізіў іх, і камсамолькі пасябравалі.

Адночыю сакратар Цэнтральнага райкома камсамолу Гомеля прапаведваў актывістам узяць шэфства над кнігмі, памячы яе распасюджваць непасрэдна на прадпрыемстве, ва ўстановах і на будоўлях горада.

— Гэтага нам вельмі не хопіла, — гаварыў высокі хлопчэ-будучыні. — Кніжныя магазіны планы не выконваюць, а нам павінна галава балочы. Няхай уладства працэдуе ў рабочага класа. Хіба мала ў нас сваіх спрэў на вытворчасці? І план трэба выконваць, і заводна вучыцца. Не танцы і ў кіно маладому таксама не паходзіць! сядзіць. Вечыце самі — сутак не хопіць на ўсё справіць.

— Глядзіце, дзятчкі, залпана небарак! Дайце яму несокуку сплэз, заручыцца збіраць, — адказала не гэта зойдзіца вясёлая і жартуліва. Шора Бутарзіча.

Гаворка пра тое, што зрабіць, каб кожны рабочы іх прадпрыемства абавязкова набыў для сваёй бібліятэкі кнігу.

— Думак, што ў нас на фабрыцы за прапаганду кнігі горада возьмешца Вера Касцянічэна, — дзлялася сваімі думкамі з саброрай Бутарзічэ. — Яна — брыгадзір брыгады камуністнай працы, завоцна вучыцца ў Маскоўскай тэхналагічным інстытуце. І абедзве Валі — Саўлаўва і Максіменка — нашы першыя работніцы, таксама любяць кнігу. Вось з іх, відаць, трэба і пачынаць.

Праз невялікі час на фабрыцы «Праца» быў створан савет саброрай кнігі. У яго ўвайшлі Вера Касцянічэна, Валя Саўлаўва, Валя Максіменка, Марыя Мельнічэна і многія іншыя.

На станкабудучым заводзе імя Кірава стварылі ініцыятыўную групу камсамольцаў, якой даручылі распасюджваць кнігі. Ад кожнага цыха былі свае прадстаўнікі. Слесар Міхал Пракоўшчыца ад зборачнага цыха, краўшчыца Наталля Літвіненка — ад ліцейнага, Тамара Каральчыца — ад другога механічнага цыха. Марыята Яркіна ўзяла шэфства над канструктарскім і тэхналагічным бюро і заводскімі бібліятэкамі. На п

алік ввечерю сиділа
зімні, разом з Інженером
шшнім розпрошуваючи
т. Зодулялі книжки мага-
форме великі падобно да
ручній «чітї, светлі, амаль
на шкільні падавалися
нова і самосильноцї. Яны ўа-
бувавац павільні да кнїг
амадзскіх внавох.

В часам распаўсюджваліні
настойліва і паслядоўна валі
работу. У кожным цэху былі
ўзвільнены кнїгалюбы. У спе-
ні шчытэк запісвалі яны
на літаратуру. А іх з кожд-
нім было ўсё больш і
і. Тэхніку-канструктэру, за-
пу політэхнічнага інстытута
андру Грамыку патрэбна
много спецыяльнай літарату-
камасольных дасталі яму
інігі. Тэхнік Юрый Мака-
халпеліца літаратурнай па-
туры. Ён хавата набылі кнїгі
ліна, Рапіна, альбомы і
акуюсь галерэі, Эрмітажы
Канструктар Віктар Усечонак
цэха тэхнічнай і гістарычнай
туралі. Яму прынеслі много
нагоды кнїжкі. Явіліні кнїга-
наказуся і Александр Пра-
ці. Ён не толькі хавата на-
кнїгі для сваёй хатняй біблї-

вацця запісчыніца
было выпадку, каб тх
каляктыве падабў сва
рышакты.

У Гомелі праводзілі
кірмажы. І кожны ра-
любны ўдзел у іх пр-
тыбны фабрык «Пра-
іні» і «Літва».

У ліста 1961 года
родныя кнїжкі магазін
на заводзе імя Кірава
прэўднім святкам кі-
ўі даволі бонны. За-
ручка складала каля 40
газін працаўцаў у час
перанякннн на заводзе
2 газін дня.

Вырашылі, што пр-
будзе тры разы кн-
Праўда, зімоў ў ім
камасольных нноў пр-
работу ў цэхі завода
пакупнікі.

Радэвалася постпех
Шура Бухтарэні. Рас-
ў партком і дырэктр
якую добрую справу
кабудуваннї. Прапеноў
падытралі. І вась
крышца XXII з'езда
фабрык «Праўда» і
нагоды кнїжкі мага-
вны прапеноў і
і яшчэ родннннн
фабрык Гомельскіх

[illegible]

спробує інженер-конструктор станкобудувального заводу імя Кі-
м (справді) і канцеляр АТК збутовий фабрики «Праца» Алексан-
дра при зустрічі обмінюєа словами своєї роботи...
Фота Ул. Круна.

агадню тав. Вяршні, ён
уна не даў нам лімітаў,
форміць падпіску на нашым
оўместе. Тав ж самае зда-
і западніска на торы
ангера.

олкі ў Мінску я даведала-
расказвае Шура Бухтарвіч,
мінулым годзе праводзіла
ліска на торы Коласа і
Гэта гаворыць аб тым,
эклама ў кніжным гандлі
нае надзвычай дрэнна. Ну,
народныя магазіны насулі
абшчую ў абліжгагандлі.

ішчэ нам вельмі хаче-
гаворыць ў заключэнне
та Яркіна, — каб у наш на-
кіжны магазін прыхалі
скія пісьмённікі. Такія су-
на вельмі патрэбны.

ад работы народныя кніж-
агандзіны кабллі пазны во-
зумеіне прэцаваць з кніг.
гаводзіць ужо чатыры
агандзіны. Добрая вынікі ў
народных кніжных магазі-
агандзіны «Камітэта» і «К

**БЕЛАРУСЬКАЯ
АРТЫСТЫ
Ў ЛЕНІНГРАДЗЕ**

Праўленне Ленінградскага ад-
дзялення Усерасійскага тавары-
ства раліага аб'яднання і савету
Палаца работнікаў мастацтва імя
Станіслаўскага наладзіла
дніямі творчую сустрэчу майст-
роў мастацтва Беларусі з май-
страмі мастацтва Ленінграда.

Уступным словам адкрыла су-
стрэчу старшыня Беларускага
тэатральнага аб'яднання народна-
я арыстка СССР Л. Алексан-
драндуская.

У першым аддзяленні сустрэ-
чы адбыўся канцэрт беларускіх
артыстаў, у якім выступілі на-
родная арыстка БССР Т. Ніж-
нікава, заслужаная арыстка
республікі В. Глушак. Т.

Вось яны, дзве сяброўкі: інжынер-канструктар станкабудаўнічага завода імя Кірава Марыэта Яркіна (справа) і кантралёр АТК абутковай фабрыкі «Праца» Аляксандра Бухтарэвіч. Цікава пры сустрэчы абмяняцца вопытам сваёй работы...

МУЗЫЧАЯ РАДЫЁ ПРЭД'ЕРА

У сваёй творчасці беларускія хампазітары даволі часта звяртаюцца да складаных і перапынчатых жанраў. За цялоўнасць вынаходчы былі названы нават дваццаць беларускіх опер і балетаў. Па-рознаму скаляўся іх лёс: некаторыя з гэтых твораў прагучалі толькі ў хампазиторскім выкананні, другія (іх большасць) у свой час былі пастаўлены на сцэне Беларускага тэатру оперы і балета, трэція тэатру не спадабаліся і так і не ўбачылі святла рампы.

Беларускія радыё праводзяць значную работу па аглядах беларускіх хампазітараў. У яго фанатцы ёсць пошуны магнітафоннай запісы, спецыяльныя мантажы, урыўкі амаль усіх беларускіх балетных і оперных твораў,

чаканых інтанацыйных абаротаў. А гэта ўжо сведчыць аб сучасным характары музыкі. Падобныя гукавы і адмалавае партытуры даюць падставу меркаваць, што опера будавана на прыпынках сімфанічнага развіцця.

Оперная свецкая іярэдка даяржае сучасных хампазітараў у тым, што іх оперы «не спяваюцца». Музыка ж «Паўла Парчагіна» вылучаецца якраз тым, што кожнаму з персанажаў «ёсць што праспяваць». У оперы вядома месца, у якім залаты лос і ўсплы выкарыстоўваецца фактура асобных галсаў, і спеваку, як кажуць, ёсць дзе сабе паказаць. Да такіх нумараў можна аднесці «Песню Тоні» з першай дзей, напісаную для каларатурнага сапрапа.

Над
ды
рад
шпал
ці),
К. Я
(Іван
рэспу
рай),
Усе і
над
наста
адказ
выкл
вельм
янсар
Па
та м
жорна
та

Нядаўна Беларускае рэлігійнае тэатральнае таварыства ўвайшло ў склад Беларускага тэатра. Ягоны першы спектакль — «Павел Карчагін» — беларускага кампозітара П. Падымарова. У аперы прагучала 14 музычных нумароў: оперы, арыя, большасць галоўных дзеючых асоб, некаторыя сцэны, частка арыяў і аркестравых нумароў і амаль поўнае ўся сёмай карціна «У клініцы». Гэта дае падставу не толькі ўсяляк вітаць прапагандыскую дзейнасць рэспубліканскага музычнага выхавання і яго новую прэмію, але і крыху падрабязней спыніцца на якасцях оперы.

Мы не помним, как скажана, што ў творчасці П. Падкавыра пераважае камсамольскі характар, а лепшыя творы сваёй дзейнасці кампозітара лепшыя творы прысвечаны камсамолу (Першая сімфонія, рад песьняў, рамансы, інструментальных твораў). Не раўна, што першы пераможца оперы Падкавыра напісаў са сюжэта раману М. Астроўскага «Як гары.

Історія створення гэтай оперы мае амаль 25-гадовы «стаж». Першыя яе варыянты кампозітар пачаў пісаць яшчэ ў 1937 годзе, а ў красавіку 1941 года яна была закончана ў клавiры і прынята да паста-ноўкі Беларускам тэатрам оперы і балета. Але Айчынная вайна перашкодна паставіць оперны тэар. клавiр загінуў, і праз некалькі год кампозітар распачаў працу над операй на-
Узяўшыся за гэтую нялёгкую справу, П. Падкавыра здолеў выбраць найбольш удаўныя мясціны з рамана М. Астроўскага і стварыць драматычную асно-ву оперы больш кароткай і імкнўся па дзеянню. Але мо-ва лібрэта атрымалася сумна-сукіда. Ускіды, дзе кампазі-тор, боручыся прайсці тэатр. рама-нам перакадаваў яго на вершы, а потым ужо на музыку, заў-важаем страшныяны моўныя памылкі, якія непрыемна ва-

Вось таму, калі слухашч новыя запісы «Паўла Карчагіна», адразу звяртаеш увагу на сваёсвабода, на свабоду свабоды. Паўла Карчагіна, ад гэтага Ідэі і лакалізацыі музыкі і іменна здзякучы гэтаму яна падкупляе чысцую, цэльную, пацуду маладоці. Музычная мова оперы вылучацца даступнасцю, шырокай напеўнасцю, рытмічнай разнастайнасцю. Разам з тым кампозітар не чахае і складаных гарманічных і мелодычных вострых гармоній і спе- жанаў.

А пралапаваць перарабіць
усё лібрэта, але над яго
павінен добра прапраца-
ваць — лібрэты-
стаў — і песні-
каў. Тады толькі
можна будзе гаварыць аб паста-

розна літаратура.
 підприємства такої
 як і б не купів себе к

Заканчэне.
 Пачатак на 1-й ст.

кі), народився артист
лі М. Дзянісув (Жу-
Марозу (Професор).
и поставилися да роботи
и твором сур'єна,
и з п'єсуду в'єлія
и сур'єна Пад'єсудави-
дація в'єлія нумари
дапамагія канцэртмай-
єларска рад'є Т. Мі-
а, алы заслугуєа і рабо-
чична кр'євіна, дыр-
є. Раянска. Акрамя чыс-
стаіначавч'і работы,
а, алы заслугуєа і рабо-
чична кр'євіна, дыр-
є. Раянска. Акрамя чыс-
стаіначавч'і работы,

...нашлюк, впадає в типовий захисний захист. Арестувана радить на спайку не надрукувати на записках симфонічних і рок творів. Таму прийнята неадекватна інструментальна дідатковий виконавства пахирьові струн-звуча, часам «на хаду» реєструє за те що і інсана партитури, правісний ролейтишній ра-неарестам і салістами. м такої гради з'являється чисте гучане аресту-добір ансамбля з саліс-добір на професіональ-асяся музичний записи.

п мучає в

**ТЭЛЕЭКРАНЕ—
ПЕРАМОЖЦЫ
КОНКУРСУ**

На студыі тэлебачання на-
чальнік пераможцаў рэспублі-
канскага конкурсу «Найбавы
да «спростага» чалавек»

[illegible][illegible]

магазина на
кору
нистичный
а не за
рошчы
и-крайцы
рублём

...на
робочаго,
у завод-

було, калі праводзілася падпіска
на творы Ільфа і Пятрова. І
колікі мы ні каззілі да дырэктара

A Q U I W

Нелга глядзец проста
іх прыгожы хлопці Вас
рошу...
— Па душу, Галя. Гэта —
а душы... Я — бяздушы
— лухочу, як дзед Пілін
сню, Гаворка заўважае:
«Я сапраўднаму пэзію
уюшою». У тэатры — пры-
чыны крахуны ці, пра-

лйецца, як правіла, ама-
лавак, дык траба падняць
лавак масу, мабілізаваць
У сям'і (адразу, сёння а-
адноўлена.

У гэста гэста выглядае
мяшчанка Яўгенія Любаві-
ва Галі Яснiкiвай — Ля-
лавак сунмага, ардынеру
праццў трох актў (назва
гаворцы такой мовай:

успе притягти» чашвер-
бує гультяїм, які не
«ймівовали приходоціца
штов іменна так, характа-
рніста будищуна, гультя-
бє паря, Гаворка вы-
тумку аб самім себе.
«спосіб показіза себе —
ці притягнє усьей пєсы —
іа різнічній «самкєры-
тєх» і з той «бєзлітєнась-
кєю» мєхтє пєзінєн адмє-
ує вєс нєлєгкє глядєцє, як

то, а на мєнє робіть да-
жєнєнє гаворкєвє мовє:
я «кєліл лєскє, дєдцє
ує згєтєй чєстєй, свєтєй
мєлєдєлєжцєй, а дєчєнєнєй

[illegible]

ну — а чому? Чому?
 ну — а чому? Чому?
 Яна гата дзеля сьмугура-
 н, разаважэ ўжо як быц-
 тэрабэ аянцічка. Каб ці-
 дзядзела побач і глядзела
 зграючаю, як Галя зважэ-
 іваві чалавек, акому з та-
 каўца абед... Што і ка-
 гоўня ідэалы сямейнага
 можа паст і тут жаруе:

на ролі судді і «єрби-
ни» пороху. Але ж дра-
матург, поет, прозаїст,
«блудний син» і «блудна
дочка» було у змуду по-
літичного варту пагінливих
я.

Як і цікавого раменіста
єрдиця народжуючу на-
лавацької білзасіччї і ча-
ку як бы тим, што люди і
добре розумують «двіні
двіні» підпаку з цинко-
воїм, скляним шмцр за-
нанна думка! Аднак ви-
на, павітряно і, зноу же

Хіснє! У першй раз ста-
мину, пазт, творчє чєла-
вєкє назєває «єрдицєм»
вєкє, ілюстрацїю «єр-
дєсїє», і повєстє не спї-
кає шє жє не каєє шє гєтє
вєлючєсь над тим, што і
дєєїнцїє вєкє вєлючєсь
жє кєжкє, кєжкє сабє:
дїцє, абражє мє шє стє-
дє.

А далєй! А далєй (про-
вєлкєє Ягєнєю і сїлєю
дєєїнцїє вєкє вєлючєсь
мєтє гєтєє вєлкєє. А не
мєтє вєлкєє шє Ягєнєю і
з сємьєх рєзнєх, рєчєх

роджывалінікі кніжні прадста-
ва Гомеля. Яны робяць
і карысную справу —
юць партыі, несці ў масы
культуры, ведаў, аб-
тавадзе да патрэб энтузі-
якультурнага фронту. Буду-
на за народнымі кніжні-
мамі. Яны — піянеры ялі-

я. ДАНСКАЯ.

...на, распусні час-
спраце гэтага ча-
талекты, і шчасце
мо пазней) будзе
...хцеўа гарадская
ўяйна спакліна мў-
да Андрэвіча, ча-
во, чалавека, які на
уласным вяселлі)
...ба, каб быў кар-

[illegible]

козому переканяти
випишася зау-
винець гасоріве
человек да усіх
на. Нават не чело-
віки тільки мож-
ли «допелуване» гзтв
адопелувані змїна-
вдцц цпїлїдр і
абудє гзтв зра-
дї

...Криядне, вяршэце, за пісьменніка з добрым талентам і добрым сэрцам, які перадаваў сваю думку чалавеку абмежаванаму, нячужбым, прыхільнаму да прымітна-саўральных метадаў вырашэння этычных праблем...
Не, што б там ні гаварылася пра Гаворку як бы пра яго ні пісалі рэцэнзенты, — шчыжак называў такога героя сучасным і перадавым!

2.

Амаль адначасова з п'есай І. Шэмакіна былі надрукаваны і паставлены на сцэне Тэатры імя Я. Купалы п'есы П. Васілеўскага «Любоў

наш малайду джыгит
гэ шесця (як сам
скажэ) у ай не чала-
вучу, асабсу, а
чэсчэны выспетлівы,
лажучыны, не ладу-
мы мог бы нека са-
каці, адразу, з ходу,
выплыла не падхо-
дчынасьця...
Гаворка
пасаду вылучыліч-
ці, плушчыці, гэты
жэ чалавек, асабсу,
а чэсчэны, асабсу,
а чэсчэны і яшчэ раз,
прадэманстраваці

[illegible]

2 23 юната 1962 года.

«Моуныа аграхи» ӯ тэксц
новой оперы экинуоуе яе мас-
тацкую каштоунась. Вядома,
мунистычага буюуага, аз вейляй
дружка «народа» нашай вейляй
шматнацыянальнай Радзімы.
М. ШМАТКОУ.

Гаворка разьмаека проста: сям'я — гэта
шчасце, а разбурачын сям'і — гора, а пакоп-
кі прычынай усялякх сямейных наладаў з'яў-
ніцаў. І мярэдка трапляе ӯ даволі смешнае
станавішча. Вось ён, пэст, абінавачвае музыкантку: яна
дазвам погляд на прэцэс эстэтычнага ўзабачан-
ня чалавека, ён бачыць складанасць гэтыя
працэсу, і ӯ яго малады рабочы, разьмаючы

